

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název materiálu	01 - Obraz 2. světové války v české literatuře
Identifikátor	CZ.1.07/1.5.00/34.0597
Předmět	Český jazyk a literatura
Ročník	4. ročník
Obor, Kód	Obchodník, 66–41–L /008, Operátor oděvní výroby, 31-43-L/004
Anotace	Pracovní list slouží k prohloubení učiva o 2. světové válce, seznamuje studenty s tematikou, autory a ukázkou významného díla (F. Hrubín – Jobova noc).
Autor	Mgr. Dana Vlasáková
Jazyk	čeština
Očekávaný výstup	Student se orientuje v historickém kontextu, správně provede rozbor textu z hlediska literárněvědného.
Klíčová slova	2. světová válka, Protektorát Čechy a Morava, František Hrubín
Druh výukového zdroje	Pracovní list
Typ interakce	kombinované
Cílová skupina	student
Stupeň a typ vzdělávání	střední odborné
Věková skupina	17-19
Datum vytvoření	4.10. 2012

1. Zopakujte si, co víte o 2. světové válce z předchozí látky ve světové literatuře.

2. Doplňte správné údaje

Dne 15.3..... zaniklo Československo a byl vyhlášen ....., který podléhal ..... správě. Byla zde vedena tuhá ....., což znamenalo omezení ve všech oblastech. Přesto se v zahraničí zformoval ..... Situace se horšila zejména za říšského protektora ....., na kterého byl v roce ..... uskutečněn ..... Následovalo období tzv. ...., za které byly podmínky ještě více ztíženy, represe, persekuce, transporty. Válka byla na našem území ukončena ..... v roce ..... V literatuře se lidé obraceli zejména k ....., aby si připomněli slavná česká období. Zážitky ovlivnily řadu osobností. První na válku reagovala zejména ....., autoři Jaroslav ..... nebo Vítězslav..... vydali ještě v roce 1938 básnické sbírky, ve kterých se snažili promluvit k lidem a povzbudit jejich sílu a lásku k českému národu. Během války došlo k rozdělení literatury na ....., ... a ..... Domácí oficiální podporovala režim, prošla cenzurou, autoři se obraceli ke slavným českým jménům, jako např. .... Autoři zbývajících dvou proudů neměli lehký život, většinou končili na popravističích, pokud se jim nepodařilo utéct do emigrace. Např. velmi činní byli bývalí členové Osvobozeného divadla, ...

3. Shrňte do bodů informace o literatuře, které jste si doplnili do výkladu

-
-
-

4. František Hrubín (1919-1971) reagoval na 2. světovou válkou svou rozsáhlou básní Jobova noc. Pracujte s textem.

- ➔ nejprve si celý úryvek přečtete sami a zkuste domyslet vynechaná slova v textu, poté si báseň přečtete nahlas

Na kraji pohrom, v srdci dalek
se česká země ocitá,
odlivem požárů a .....
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
z modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
Děvčátko pod chodidlem jemným
stejně ji cítí v ten zlý .....,
jako ji voják hledě stranou
cítí pod botou okovanou.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé a
ž po tmě hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v opuštěných domovech
zimou se na zdích sráží dech,
dech dávno mrtvých i těch .....,
jež víchř z krajin loupeživých
tak vyvracet zná v kořenech,
že ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.
Co rakví a co kolébek
zvážíla spravedlivou měrou!
Kolébka - rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast,
když tma ji štvála,
řeménky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

V dálce se sype ruský sníh
a světlem rozestírá lásku
na spící tváře dětí svých
jak na jablíčka v seně vlásků,
a zatím už se chystá běs
vyvrátit vsi a města všecka,
zabíjet ženy, rdousit děcka,

žrát ruské pluhy jako rez,
zabíjet děcka, rdousit ženy,
a v jeho rukou česká zem
jak buben černě potažený
duní pod zpupným obrazem.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Ty malbo rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé a
ž po tmě hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A stará země rozhání se těžce,
počítá krále, věže, střelce, běžce,
a dosud, dosud všechny tahy má,
má vycvičené stěny s ušima,
má ve svých mozcích krutou fantazii,
znamení vraždy na práh lidem vbíjí
a každou vraždou trochu odkryje
to, co už v jejím klínu nežije,
to, co svým dlouhým umíráním hnojí,
to živé budoucí, co pokvete,
až stará země po posledním boji
poztrácí všechny tahy prokleté.

Už nezpívá dnes její básník Job,
mlčí jak lunou obílený .....,
luna se viklá jako špičák v dásni
obludné noci, která požírá
básníky — ty, co pro sebe tu básní
pod padajícím křídlem vampýra.

A na východě nesou lidé krásní
nelidskou tíhu šesté pevniny,
s Katuškou tančí, automatem básní
a jejich pohled hrozný, nevinný
za hradbu staré země oheň metá,
až otrásá se stavba všeho světa,
a nová země vstává krvavá
a všude svoje děti poznává,
ty utlačené, ponížené, zbité,
ty zašlapané běsem do hrobů,
ty blátem v jedno strašné tělo slité,
ty, kteří nemají už podobu.

A stará země se té síly děsí
a pustne, všechno se jí odříká,
do nové země hučí její lesy,
šum potoků a řek tam utíká
a stará země nic, už nic než běs,

v Lidicích zkouší k Čechám nové klíče
a utahuje srdce do drtiče
a na všechno je připravena dnes.

Na kraji pohrom v srdci dále
se česká země ocitá,
odlivem požárů a válek
zapomenutá ulita,
v níž hukot úzkosti je stlačen.
V deštích tu úzkost pije z mračen,
z modrého nebe stáčí jas
a míchá zlaté víno s temným.
A dítě pod chodidlem jemným
sladce ji cítí v ten zlý čas,
když před ním stele luční kvítí.
Muž však ji horce, vztekale cítí.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napjal tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v opuštěných domovech
hrůzou se na zdích sráží dech,
dech zabitých, dech vyvražděných,
a do zahrádek lehá pláč
kolébek čerstvě vyloupených
— zač je to všechno, Bože, zač? —
a ve světnicích rodných praská
podlaha, po níž přešla láska,
podlaha, kterou drhne vztek.
Co rakví a co kolébek z

vážila spravedlivou měrou!
Kolébka — rakev. Ale kterou
nalezne lehčí tento věk?

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Opánku tvrdě uchozený,
v úvozu nebes pohozený,
ty nejsi ztracen poprvé.
Kolikrát vlast, když tma ji štvála,
řemenky řek si rozvázala
a bosá šlápla do krve!

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

A v rukou vraha celá zem
jak buben černě potažený duní
pod zpupným obrazem,
běs vraždí děti, rdousí ženy
a v dálce hoří širá step.
Běs marně staví k řadě řadu,
v zádech meč města .....
po kusech zvrací ruský chléb.
V utrpení, jež bratry láme,
zapomínáme na naše,
a když se večer převlékáme,
bereme si už rubáše.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!
Obraze rámu prastarého,
kolikrát vytrhli tě z něho,
že odprýskaly barvy tvé
až po tmou hrobů. A v den slavný
znovu pro zraky žárlivé
napne tě rámař starodávny.

Ach, Čechy krásné, Čechy mé!

➔ kdo byl Job? Proč je v této básni zmíněn?

➔ najděte v básni refrén a označte ho, co pro báseň znamená?

➔ popište rým užitý v básni

- ➔ jaká je atmosféra básně? Zkuste si shrnout.

- ➔ o jakých konkrétních událostech básně pojednává?

- ➔ najděte v textu: metaforu
  - biblický odkaz
  - archaismus
  - vlastní jméno
  - slovo básnické

Použitá literatura:

HRUBÍN, F.: *Jobova noc*. Praha: Československý spisovatel, 1977